दीर्घतमा औचथ्यः।विष्णुः। त्रिष्टुप् ।

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्र वोचं यः पार्थिवानि विममे रजांसि।

यो अस्कभायदुत्तरं सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायः॥ १.१५४.०१

यः। पार्थिवानि- पृथिवीसंबन्धिनः। रजांसि- लोकान्। विममे- विशेषेण निर्ममे। यः। उरुगायः- पुरुधा सामभिर्गायमानः। त्रेधा विचक्रमाणः- त्रिविक्रमः। उत्तरं सधस्थम्- अन्तरिक्षमपि। अस्कभायत्- स्तम्भितवान्निर्ममे। विष्णोः- तस्य व्यापनशीलस्यान्तर्यामिणः। विष्लृ व्याप्तौ। विश प्रवेशने। नु- क्षिप्रम्। वीर्याणि। कम्- सुखेन। प्र वोचम्- प्रब्रवीमि ॥१॥

प्र तद्विष्णुः स्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः।

यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा॥ १.१५४.०२

यस्य। उरुषु- विस्तृतेषु। त्रिषु। विक्रमणेषु। विश्वा भुवनानि- सर्वे लोकाः। अधिक्षियन्ति- आश्रिता भवन्ति। तत्- सः। विष्णुः- व्यापनशीलोऽन्तर्यामी। वीर्येण- पराक्रमेण। कुचरः- वनचरः। गिरिष्ठाः- पर्वतस्थः। मृगो न भीमः- भयङ्करः सिंह इव स्थितः। प्र- प्रकर्षेण। स्तवते- स्तूयते ॥२॥

प्र विष्णवे शूषमेतु मन्म गिरिक्षित उरुगायाय वृष्णे।

य इदं दीर्घं प्रयतं सधस्थमेको विममे त्रिभिरित्पदेभिः॥ १.१५४.०३

Dr. Rangaji

गिरिक्षिते- सिंहाय। मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठा इति पूर्वस्मिन् मन्त्रः। अथवा मन्त्रस्थाय। प्र वो महे मतये यन्तु विष्णवे मरुत्वते गिरिजा इति श्रुतौ गिरिर्वाक्। उरुगायाय- बहुधा गीताय। विष्णवे- व्यापनशीलायान्तर्यामिणे। शूषम्- वीर्यवत्। मन्म- ध्यानम्। प्र- प्रकर्षेण। एतु- गच्छतु। यः। इदम्- एतत्। दीर्घं- अह्रस्वम्। प्रयतम्- स्वनियतम्। सधस्थम्- स्थानम्। एकः- असहायः। त्रिभिः पदेभिः- पदत्रयेण भूर्भुवःसुवर्लक्षणेन। विममे- विशेषेण निर्मितवान्॥३॥

यस्य त्री पूर्णा मधुना पदान्यक्षीयमाणा स्वधया मदन्ति।

य उ त्रिधातु पृथिवीमुत द्यामेको दाधार भुवनानि विश्वा॥ १.१५४.०४

यस्य। मधुना- माधुर्येण। पूर्णा- संपूर्णानि। त्री पदानि- त्रीणि पदानि। अक्षीयमाणा- क्षयरहितानि। स्वधया- आत्मधारणया। मदन्ति- आश्रितान्मादयन्ति। यः। त्रिधातु- पृथिव्यप्तेजोयुक्ताम्। पृथिवीम्- भूमिम्। उत- अपि च। द्याम्- दिवम्। विश्वा भुवनानि- सर्वान् लोकान्। एकः- इतरानपेक्षः। दाधार- धृतवान्॥४॥

तदस्य प्रियमभि पाथो अश्यां नरो यत्र देवयवो मदन्ति।

उरुक्रमस्य स हि बन्धुरित्था विष्णोः पदे परमे मध्व उत्सः॥ १.१५४.०५

यत्र। देवयवः- देवकामाः। नरः- उपासकाः। मदन्ति- तुष्यन्ति। तत्- तम्। अस्य- एतस्य। प्रियं पाथः- प्रेममयं पदम्। अभि- अभितः। अश्याम्- व्याप्नुयाम्। इत्था- एवम्। सः- उपासकः। उरुक्रमस्य- त्रिविक्रमस्य। बन्धुः। हि- खलु। विष्णोः- व्यापनशीलस्यान्तर्यामिणो देवस्य। परमे पदे- उत्कृष्टस्थाने। मध्वः- माधुर्यस्य। उत्सः- निष्यन्दो भवति॥५॥

ता वां वास्तून्युश्मसि गमध्यै यत्र गावो भूरिशृङ्गा अयासः।

Dr. Rangaji

अत्राह तदुरुगायस्य वृष्णः परमं पदमव भाति भूरि॥ १.१५४.०६

यत्र। भूरिश्रृङ्गाः- प्रभूतशाखाः। गावः- चिद्रश्मयः। अयासः- प्रपन्नाः सन्ति। ता- तानि। वास्तूनि- विष्णोः प्रियधामानि। गमध्यै- गन्तुम्। वाम्- युष्मदर्थम्। उश्मसि- कामयामहे। अत्र। अह- खलु। उरुगायस्य- सामगीतस्य। वृष्णः- वर्षकस्य। तत् परमं पदम्। भूरि- प्रभूतम्। अव भाति- अवभासते ॥६॥

Dr. Ranganji